

Notat

Tvangsindlæggelser og anden brug af tvang i psykiatrien i 2023

Tvangsindlæggelse er en form for frihedsberøvelse. I Inatsisartutlov nr. 11 af 12. juni 2019 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien kapitel 3 står der følgende:

“§ 7. Tvangsindlæggelse, jf. §§ 8-10, eller tvangstilbageholdelse, jf. § 11, må kun finde sted, såfremt personen er sindssyg eller befinder sig i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, og det vil være uforsvarligt ikke at frihedsberøve den pågældende med henblik på behandling, fordi:

- 1) udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden ellers vil blive væsentlig forringet, eller*
- 2) den pågældende frembyder en nærliggende og væsentlig fare for sig selv eller andre.”*

Lovens § 2, stk. 2-4 fastsætter desuden de særlige regler for brugen af tvang overfor mindreårige.

Alle tvangsindlæggelser og – tilbageholdelser, samt fikseringer og fysiske magtanvendelser, herunder også brugen af tvang overfor mindreårige patienter, bliver indberettet til Landslægeembedet.

I Selvstyrets bekendtgørelse nr. 18 af 2. december 2013 om tvangsprotokoller og optegnelser, samt registrering og indberetning af tvang, samt udskrivningsaftaler og koordinationsplaner på sundhedsvæsenets institutioner står der i kapitel 1 og i kapitel 2

“§ 1. Der skal på enhver af sundhedsvæsenets institutioner, hvor frihedsberøvelse og anvendelse af anden tvang forekommer i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling af psykiatriske patienter, forefindes en tvangsprotokol.

...

§ 16. Overlægen på Dronning Ingrid's Hospitals psykiatriske afdeling skal løbende foretage indberetning til Landslægeembedet om anvendelsen af de i §§ 2-10 og §§13-14 omhandlede foranstaltninger.”

De tvangsprotokoller, som Landslægeembedet modtager, bruges til en samlet opgørelse af tvangsindlæggelser, tvangstilbageholdelser, fikseringer og magtanvendelser.

1. Tvangsindlæggelse

I dette afsnit beskrives tvangsindlæggelser foretaget i 2023.

Antal tvangsindlagte

	<20	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	>69	Total (%)
Helbred (kvinder)	0	0	2	1	0	1	1	5 (14,3 %)
Helbred (mænd)	1	3	1	0	0	0	0	5 (14,3 %)
Farlighed (kvinder)	6	4	4	0	0	2	0	16 (45,7 %)
Farlighed (mænd)	1	5	1	1	1	0	0	9 (25,7 %)
Total	8	12	8	2	1	3	1	35
Procent	22,9 %	34,3 %	22,9 %	5,7 %	2,8 %	8,6 %	2,8 %	≈100,0 %

*I politiets årsstatistik, ses 48 tvangsindlæggelser i 2023 (1). Derfor ses stor forskel fra Landslægeembedets tal på 35. Kilder viser at, nogle af tvangsindlæggelsesansøgningerne fra sygehuset, som politiet modtager, ikke ender med tvangsindlæggelse, men alligevel registreres som medvirken til tvangsindlæggelse i politiets register.

Ovenfor i tabel 1 viser, at der var i alt 35 tvangsindlæggelser i 2023, fordelt på 33 personer. 2 personer blev tvangsindlagt 2 gange i løbet af 2023. Af de 33 var 12 mænd og 21 kvinder.

Dertil ses i tabel 1, at lidt over halvdelen af tvangsindlagte var kvinder (60 %).

10 (28,6 %) af tvangsindlæggelserne skete af helbredsmæssige grunde, mens 25 (71,4 %) af tvangsindlæggelserne var på grund af farlighed (tabel 1).

Dertil ses i tabel 1, at der var i alt 8 tvangsindlæggelser af teenagere (alder mellem 13-19 år). Af de 8 var 2 mænd/drenge og 6 kvinder/piger.

Derudover viser data, at 1 person var under 15 år på tvangsindlæggelsens iværksættelsesdato.

	Alle ¹	Voksne (over 18 år) ¹	Børn og unge (0-17 år) ¹
Antal berørte pr. 1.000 Indbyggere	0,62	0,53	0,09

1. Unikke CPR

2. Grønlands befolkning pr. 1. juli 2023 (2).

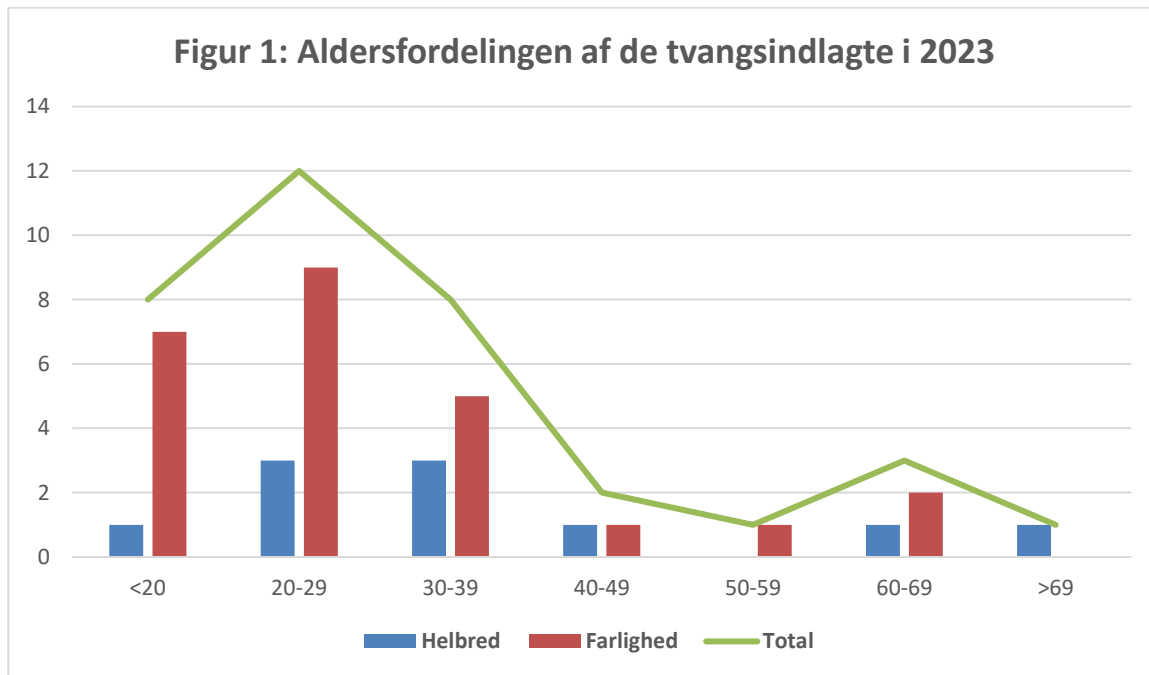
I tabel 2 ses, at der i alt var 0,62 tvangsindlagte patienter per 1.000 indbyggere i 2023.

De indberettede oplysninger viser at der i 30 tilfælde af tvangsindlæggelse (28 personer) var tale om voksne patienter (over 18 år), hvilket svarer til 0,53 tvangsindlagte voksne patienter per 1.000 voksne indbyggere.

Opgørelsen viser også 5 tvangsindlæggelser af patienter under 18 år. Samlet ses det at der i alt var 0,09 tvangsindlagte patienter per 1.000 indbyggere blandt børn og unge (under 18 år) i 2023.

Alder ved tvangsindlæggelsens iværksættelsesdato

Alder er beregnet ud fra den tvangsindlagte patients fødselsdato og tvangsindlæggelsens iværksættelsesdato.

De fleste tvangsindlagte patienter (n=12, 34,3 %) (tabel 1 og figur 1) var mellem 20-29 år, næst flest tvangsindlagte patienter var under 20 år og mellem 30-39 (n=8, 22,9 %).

Tabel 3: Tvangsindlagte patienters alder ved iværksættelsen af tvangsindlæggelsens i 2023

	Minimums alder	Maximums-alder	Gennemsnitsalder
År	14	72	33,1

Tabel 3 viser at den gennemsnitlige alder på tvangsindlæggelsens iværksættelsesdato var 33,1 år og variationen var fra 14 år og til 72 år.

Gennemgang af data viser forskel i gennemsnitsalder for tvangsindlagte pga. farlighed (30,5 år) og helbred (39,3 år), ligesom der er kønsforskel (mænd 29,8 år, kvinder 35 år).

Antal dage ved tvangsindlæggelserne

Antallet af tvangsindlæggelsesdage blev talt fra tvangsindlæggelsens iværksættelsesdato til dato for tvangsindlæggelsens ophør. Dagen for iværksættelsen og ophørsdagen for tvangsindlæggelsen er talt med.

Minimum	1
Maksimum	45
Gennemsnitligt antal tvangsindlæggelsesdage	12,5

I tabel 4 vises at den gennemsnitlige tvangsindlæggelseslængde var 12,5 dage, hvor den korteste tvangsindlæggelse var på en dag, og den længste tvangsindlæggelse var på 45 dage.

Gennemsnitlig tvangsindlæggelseslængde pga. farlighed var en del kortere end tvangsindlæggelser pga. helbred (hhv. 8,4 dage og 22,7 dage), og mens der findes kønsforskel (mænd 15,4 dage, kvinder 10,6 dage).

2. Tvangstilbageholdelse

I dette afsnit beskrives tvangstilbageholdelserne i 2023.

"§ 11. Tvangstilbageholdelse af en person, der er indlagt på Dronning Ingrid's Hospitals psykiatriske afdeling skal ske, hvis overlægen finder, at betingelserne i § 7 er opfyldt."

Uddraget fra Inatsisartutlov nr. 11 af 12. juni 2019 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien betyder, at en patient der i forvejen er frivilligt indlagt, kan blive tvangstilbageholdt. Dermed kan en frivilligt indlagt patient være tvangstilbageholdt flere gange i løbet af et indlæggelsesforløb.

	<20	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	>69	Total (%)
Helbred (kvinder)	0	3	0	1	0	3	0	7 (31,8 %)
Helbred (mænd)	1	7	0	1	1	0	1	11 (50 %)
Farlighed (kvinder)	1	0	1	0	0	0	0	2 (9,1 %)
Farlighed (mænd)	0	0	0	2	0	0	0	2 (9,1 %)
Total	2	10	1	4	1	3	1	22
Procent	9,1 %	45,4 %	4,5 %	18,2 %	4,5 %	13,6%	4,5 %	≈100,0%

Tabel 5 viser, at der var i alt 22 tvangstilbageholdelser i 2023, fordelt på 20 patienter. 1 person blev tvangstilbageholdt 3 gange i løbet af 2023. Af de 20 var 11 mænd og 9 kvinder.

Dertil ses i tabel 5, at langt fleste tvangstilbageholdte patienter var mænd, i alt 59,1 %, og at 54,5 % af de tvangstilbageholdte patienter var under 30 år.

18 (81,8 %) af tvangstilbageholdelserne skete af helbredsmæssige grunde, mens 4 (18,2 %) af tvangstilbageholdelserne var på grund af farlighed (tabel 5).

Derudover ses i tabel 5, at i alt 2 (9,1 %) var under 20 år (<20) ud af 22 tvangstilbageholdte patienter.

Tabel 6: Tvangstilbageholdelser iværksat i 2023 pr. 1.000 indbyggere

	Alle ³	Voksne (over 18 år) ³	Børn og unge (0-17 år) ³
Antal berørte pr. 100.000 indbyggere²	0,39	0,39	0

3. Unikke CPR

4. Grønlands befolkning pr. 1. juli 2023 (2)

I tabel 6 ses, at der i alt var 0,39 tvangstilbageholdte patienter per 1.000 indbyggere i 2023.

De indberettede oplysninger viser at der i 22 tilfælde af tvangstilbageholdelse (20 personer) alt var 0,39 tvangstilbageholdte voksne patienter per 1.000 voksne indbyggere (over 18 år). Opgørelsen viser at der ikke var mindreårige der blev tilbageholdt.

Patienternes alder ved tvangstilbageholdelsens iværksættelsesdato

Tabel 7: Alder ved iværksættelse af tvangstilbageholdelse i 2023

	Minimums alder	Maximums-alder	Gennemsnitsalder
År	18	70	36,7

Tabel 7 viser at den gennemsnitlige alder på iværksættelsesdatoen var 36,7 år, hvor den yngste patient, der blev tvangstilbageholdt, var 18 år og den ældste var 70 år (tabel 7).

Gennemgang af data viser forskel i gennemsnitsalder for tvangstilbageholdt pga. farlighed (33,1 år) og helbred (37,3 år), ligesom der er kønsforskel (mænd 33,5 år, kvinder 40,6 år).

Antal dage ved tvangstilbageholdelserne

Tvangstilbageholdelsesdage blev talt fra dato for iværksættelse til dato for tvangstilbageholdelsens ophør. Dagen for iværksættelsen og ophørsdagen for tvangstilbageholdelsens ophør er talt med.

Tabel 8: Tvangstilbageholdelseslængden i 2023

Minimum	2
Maksimum	58
Gennemsnitligt antal tvangstilbageholdelsesdage	12,0

Den gennemsnitlige tvangstilbageholdelseslængde var 12,0 dage.

Den korteste tvangstilbageholdelse varede 2 dage og den længste tvangstilbageholdelse varede 58 dage (se tabel 8).

De indberettede oplysninger viser desuden, at en 32-årig blev tvangstilbageholdt i sammenlagt 16 dage i løbet af 2023 (5+8+3 dage).

Gennemgang af data viser forskel i gennemsnitlige tvangstilbageholdelseslængde (dage) pga. farlighed (4 dage) og helbred (13,8 dage), og mens der er lige knap kønsforskel (mænd 12,2 dage, kvinder 11,8 dage).

3. Fiksering og fysisk magtanvendelse

Antal fikseringer eller brug af fysisk magtanvendelse opgøres ved at hver blanket med dokumentation af fiksering eller fysisk magtanvendelse tælles som en enkelt episode, uanset varighed. En patient kan opleve fikseringer eller fysisk magtanvendelse flere gange i løbet af en tvangsindlæggelse eller -tilbageholdelse.

Anvendelse af fysisk magt.

I Inatsisartutlov nr. 11 af 12. juni 2019 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, kapitel 6, står der:

”Anvendelse af fysisk magt

§ 24. En person, der er indlagt på en af sundhedsvæsenets institutioner, kan fastholdes og om fornødent med magt føres til et andet opholdssted på institutionen, såfremt betingelserne i § 21, stk. 2, er opfyldt. Over for personer, der er frihedsberøvet efter reglerne i kapitel 3, kan der anvendes den magt, der er nødvendig for at sikre deres fortsatte tilstedeværelse på afdelingen.”

Nedenfor i tabel 9 ses, at der var i alt 3 episoder med fysisk magtanvendelse i form af fastholdelse i 2023.

Tabel 9: Fysisk magtanvendelser i 2023	
	Fastholdelse
I alt	3
Antal patienter	3
Antal mænd	1
Antal kvinder	2
Gennemsnit alder	19,3
Alder minimum/maksimum	14/23
Minimum tid	2 minutter
Maximum tid	5 minutter
Gennemsnit længde	3 min. og 40 sek.

Den gennemsnitlige fastholdelseslængde var 3 minutter og 40 sekunder. Den korteste fastholdelseslængde var på 2 minutter og den længste var på 5 minutter (se tabel 9).

Den gennemsnitlige alder på fastholdelsens begyndelsesdato var 19,3 år, aldersvariationen var fra 14 år og til 23 år (tabel 9).

Data viser også at ved 1 fastholdelse var patienten var 14 år og dermed var mindreårig ved fastholdelse.

1 af fastholdelserne skete pga. farlighed, og 1 af fastholdelserne skete pga. nærliggende fare mens det er uoplyst for 1 af fastholdelserne hvilken baggrund der var for fastholdelsen.

Tvangsfiksering

I Inatsisartutlov nr. 11 af 12. juni 2019 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, kapitel 6, står der:

”Fiksering m.v.

Tvangsfiksering

§ 21. Som midler til tvangsfiksering må alene anvendes bælte, hånd- og fodremme samt handsker.

Stk. 2. Tvangsfiksering må kun anvendes, i det omfang det er nødvendigt for at afværge, at en patient:

- 1) udsætter sig selv eller andre for nærliggende fare for at lide skade på legeme eller helbred,
- 2) forfølger eller på anden lignende måde groft forulemper medpatienter, eller
- 3) øver hærværk af ikke ubetydeligt omfang.”

Ovenfor i tabel 9 og nedenfor i tabel 10 ses at der var i alt 34 episoder med fikseringer og fysisk magtanvendelse med bælte, remme og fastholdelse i 2023.

Fiksering med bælte

I tabel 10 vises, at der var i alt 18 episoder med bæltfiksering. I alt 16 patienter, der blev fikseret med bælte og af dem var der 8 mænd og 8 kvinder.

2 mænd blev fikseret med bælte 2 gange i løbet af indlæggelsen og i løbet af 2023.

Tabel 10: Tvangsfikseringer i 2023			
	Bælte	Remme	Total
I alt	18	13	31
Antal patienter	16	12	16
Antal mænd	8	6	8
Antal kvinder	8	6	8
Gennemsnit alder	36,2	39,7	36,2
Alder minimum/maksimum	18/67	20/67	18/67
Minimum tid	4 timer og 45 min.	15 timer og 1 min.	4 timer og 45 min.
Maximum tid	9 døgn, 3 timer og 45 min.)	8 døgn, 15 timer og 20 min.	9 døgn, 3 timer og 45 min.
Gennemsnit længde	≈2 døgn, 14 timer og 22 minutter	≈2 døgn, 12 timer og 44 min	≈2 døgn, 13 timer og 41 min.

Den gennemsnitlige alder på patienter fikseret med bælte på begyndelsesdatoen var 36,2 år, med aldersvariation fra den yngste på 18 år til den ældste på 67 år (tabel 10).

De indberettede oplysninger viser desuden, at der ikke var mindreårige der blev bæltfikseret.

Den gennemsnitlige bæltfikseringslængde var ≈2 døgn, 14 timer og 22 minutter) Den korteste bæltfikseringslængde var på 4 timer og 45 minutter og den længste var på 9 døgn, 3 timer og 45 minutter (se tabel 10).

De fleste bæltfikseringer var pga. nærliggende fare, men for 4 patienter var det ikke oplyst hvilken baggrund der var for bæltfikseringen.

Dertil var der dokumenteret tilsyn på de fleste bæltfikseringerne, men i 2 tilfælde var der ikke dokumenteret tilsyn ved bæltfikseringer.

Tabel 11: Antal døgn med fikseringer og fysiske magtanvendelser i 2023			
<1 døgn	1-2 døgn	2-5 døgn	> 5 døgn

Bælte	7	5	3	3
--------------	---	---	---	---

Ovenfor i tabel 11 vises at 6 ud af 18 bæltfikseringer varede 2 døgn (48 timer) eller længere.

Fiksering med remme

I tabel 10 vises, at der var i alt 13 episoder med remmefiksering. I alt 12 patienter, der blev fikseret med remme og af dem var der 6 mænd og 6 kvinder.

En patient blev remmefikseret 2 gange i løbet af indlæggelsen og i løbet af 2023.

Gennemsnitsalderen for patienter fikseret med remme på begyndelsesdatoen var 39,7 år, med aldersvariation fra den yngste på 20 år og den ældste på 67 år (tabel 10).

De indberettede oplysninger viser desuden, at der ikke var mindreårige der blev remmefikseret.

Den gennemsnitlige remmefikseringslængde var \approx 2 døgn 12 timer og 44 minutter. Den korteste remmefikseringstid var på 15 timer og 1 minut og den længste var på 8 døgn, 15 timer og 20 minutter (se tabel 10).

6 af remfikseringer var pga. nærliggende fare og for 6 remmefikseringer var det uoplyst hvilken baggrund der var for remmefikseringen.

Dertil var der dokumenteret tilsyn på de fleste remmefikseringerne, men i ét tilfælde var der ikke dokumenteret tilsyn ved remmefiksering.

Tabel 12: Antal døgn med fikseringer og fysiske magtanvendelser i 2023				
	<1 døgn	1-2 døgn	2-5 døgn	> 5 døgn
Remme	7	1	3	2

I tabel 12 vises 5 ud af 13 fikseringer med remme varede 2 døgn (48 timer) eller længere.

Aflåsning af døre

I Inatsisartutlov nr. 11 af 12. juni 2019 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, kapitel 6, står der:

” § 28. Patienten skal i forbindelse med indlæggelse på afdelingen orienteres om afdelingens indretning, herunder om forekomsten af mindre enheder på afdelingen, hvortil døren kan aflåses, hvis sådanne mindre enheder findes på afdelingen.

§ 29. Lægen kan beslutte, at der skal foretages aflåsning af døre i afdelingen, dog ikke døre til patientstuer, over for:”

Tabel 13: Fysisk magtanvendelser i 2023	
	Aflåsning af døre
I alt	15
Antal patienter	13

Antal mænd	8
Antal kvinder	5
Gennemsnit alder	44,6
Alder minimum/maksimum	21/70
Minimum tid	14 timer og 15 min.
Maximum tid	27 døgn, 6 timer og 10 min.
Gennemsnit længde	7 døgn, 7 timer og 41 min.

Ovenfor i tabel 13 vises, at der var i alt 15 episoder af aflåsning af døre. Der var i alt 13 patienter, der blev berørt af aflåsning af døre, af dem flest mænd (8 mænd og 5 kvinder).

Derudover ses at den gennemsnitlige alder for aflåsning af døre på begyndelsesdagen var 44,6 år, med aldersvariation fra den yngste på 21 år og den ældste på 70 år (tabel 13).

2 patienter blev berørt af aflåsning af døre to gange i løbet af indlæggelsesperioden i 2023. Den gennemsnitlige længde af aflåsning af døre var 7 døgn, 7 timer og 41 minutter. Den korteste tid ved aflåsning af døre var på 14 timer og 15 minutter og den længste var på 27 døgn, 6 timer og 10 minutter (se tabel 13).

De fleste tilfælde af aflåsning af døre var for at sikre tilstedeværelse, og 3 var på grund af "Utilsigtet fare".

Det var i ét tilfælde uoplyst hvilken baggrund der var for aflåsning af døre.

De indberettede oplysninger viser desuden, at der var ingen mindreårige heller ingen teenagere (alder mellem 13-19 år) ved aflåsning af døre med patienter.

Tvangsbehandling med beroligende medicin

I Inatsisartutlov nr. 11 af 12. juni 2019 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, kapitel 4 og 6 står der:

§ 25. Er det af afgørende betydning for bedring af en meget urolig patients tilstand, kan en læge bestemme, at patienten om fornødent med magt indgives et beroligende middel."

Tabel 14: Fysisk magtanvendelser i 2023	
Antal hændelser hvor der blev tvangsbehandlet med beroligende medicin	
I alt	69
Antal patienter	27
Antal mænd	18
Antal kvinder	9
Gennemsnit alder	36,1
Alder minimum/maksimum	14/70

I tabel 14 vises, at der var i alt 69 episoder af tvangsbehandling med beroligende medicin. 10 patienter blev givet beroligende medicin under tvang 2 til 17 gange i 2023.

Den gennemsnitlige alder for patienter der blev tvangsbehandlet med beroligende medicin på begyndelsesdatoen var 36,1 år, med aldersvariation fra den yngste på 14 år og den ældste på 70 år (tabel 14).

Data viser desuden, at der 1 var mindreårig (under 15 år) der blev tvangsbehandlet med beroligende medicin, og at der var 2 teenagere (alder mellem 13-19 år) der blev tvangsbehandlet med beroligende medicin.

Referencer:

1. Årsstatistik 2023 – Grønlands Politi
<https://politi.gl/-/media/mediefiler/gl/dokumenter/aarsstatistik-da/aarsstatistik-2023.pdf>
2. Grønlands befolkning pr. 1. juli 2023 (tabel 1, hele landet)
https://bank.stat.gl/pxweb/da/Greenland/Greenland_BE_BE01_BE0140/BEXSTM1.PX/table/tableViewLayout1/